

משק קנה במשך השנה. יתר הפרטים — שטחי המספוא שנקצרו במשך השנה, שחת שהוכנה משטחים נוספים, פרטים שלא נרשמו במזכירות, ריכוזו מהמשקים. בחלוקת כמות התערובת הכלית לסוגי הבקר השונים, נעזרנו בפרטים שקיבלנו בכל משק; הנוהג של האבסת תערובת לעגלות ולעגלים לפי הגילים השונים שימש לנו כאמת מידה לחלוקה בין הבהמות השונות; שטחי המספוא, השחת והקליפות, חישבנו בצורה סטנדרטית ולפי הראשים המבוגרים, דהיינו: פרה אחת, שתי עגלות (אחת מעל שנה ואחת פחות משנה), או שלושה עגלים מגילים שונים, חושבו כראש מבוגר. לחישוב הממוצעים: את שטח המספוא הכללי, השחת והקליפות חילקנו במספר הראשים המבוגרים.

הנ"ל

הקריה, ת"א, כ"ב בתמוז תשכ"ד, 2 ביולי 1964

שסקר זה ישמש כדוגמה ויסייע בבירור בעיות מקצועיות ובתיכנון ענף הבקר במשקים אחרים. תודתי ניתנת בזה לחברים ששיתפו פעולה וסיפקו לנו את הפרטים מעבודתם; הכרת תודה מיוחדת הנני חייב למבקר החלב פריץ אופנר היימר ולח' דריו מהנהלת החשבונות, שהגישו סיוע מלא לביצוע הסקר הזה, ולמר מרדכי קליינפלד, מדריך לשכת ההדרכה עמק-חפר, שהואיל לעזור בריכוז החומר הנ"ל.

אריה מנחם

המחלקה לבקר

הסבר בדבר ריכוז החומר

נתונים על מספר הפרות, ייצור החלב והתנור בה הממוצעת הומצאו לנו ע"י מבקר החלב במושב; על העגלות והעגלים קיבלנו פרטים במזכירות. כמו כן קיבלנו מהמזכירות פרטים על כמות התערובת, השחת והקליפות הדר שכל

„שולחן עגול" בבעיות מחלות עטין

(יום עיון, שהתקיים ב־22.6.64 בחדרה ביוזמת הוועדה האיזורית של ה.מ.ב. ומינהל ההדרכה)

8-2; חולבים; 2 שעות; 3 חליבות. מעברות: 168—150. 6,450 ק"ג. שוט 4-4, 2 חולבים; עד 4 שעות; 3 חליבות. יקום: 130—120. 6,000 ק"ג. שוט 4-4; 2 חולבים ביום; חולב יחיד בלילה; 3 שעות ביום. 4½ שעות בלילה; 3 חליבות. רמת הכובש: 110—105. 5,200 ק"ג. שדרת דג 6-2. 2 חולבים. 2 שעות. 3 חליבות.

פרק א': „החולב"

שאלה: מהן לפי דעתך התכונות האישיות הרצויות של חולב טוב?

נורדיה: זריז, מסור לענף.

חורשים: רצון טוב, התמסרות, הכרת העדר.

העוגן: זריז מחשבה, זריז ידים.

גן שמואל: גישה שלווה, התנהגות שלווה.

מעברות: אהבת בעלי חיים; להרגיש את „הבלתי־רגיל".

יקום: מזג שקט, הכרת העדר והמכונה.

רמת הכובש: הכרת העדר, שקט נפשי.

השתתפו כ־80 בוקרים מכל האיזור וכן רופא אחד מ„החקלאית", רופא כפר־ויתקין והח' חי הברון מה.מ.ב. צוות המשיבים היה מורכב מהחברים: 1) מיכאל — נורדיה; 2) יהודה פינקל־שטיין — חורשים; 3) מאיר שלמון — העוגן; 4) יוסף כהן — גן־שמואל; 5) גיזל פלביץ — מעברות; 6) שאול שגיב — יקום; 7) דני הרמתי — רמת־הכובש. המנחה: מרדכי יוספזון, ממינהל ההדרכה.

בפתיחה נשאל הצוות שאלות כלליות בנוגע עות לעדרו של כל משיב ומשיב: —

נורדיה: 115 פרות, 98 נחלבות. תנובה ממור צעת תשכ"ג: 5,200 ק"ג. מכון טנדם, 3 עמדות; חולב יחיד. משך החליבה 4-3 שעות; 3 חליבות ליממה.

חורשים: 74—65. 6,000 ק"ג. טנדם — 3. חולב יחיד; עד 3 שעות. 3 חליבות.

העוגן: 148—118. 6,050 ק"ג. שדרת דג 6-6; 2 חולבים; 2½ שעות; 3 חליבות.

גן־שמואל: 138—115. 5,700 ק"ג. שדרת דג

שאלה: כיצד אתה חולב, האם הנך משתמש בספל ביקורת?

נורדיה: רוחצים את העטין במים פושרים, חולבים לפי הוראות ד"ר לרנאו, מגבת מחוטאת לכל פרה, משתמשים בספל ביקורת. משהים הרכבת המכונה ובינתיים מכינים פרה שניה. חורשים: כנ"ל.

העוגן: רוחצים במים פושרים בלי מגבת. אין משתמשים בספל ביקורת, אלא מוציאים צליפים ראשונים על הרצפה. מכינים את הפרה העומדת מול הפרה שסיום חליבתה מתקרב. גן שמואל: עובד אחד רוחץ לפי סדר עמידת הפרות, השני מרכיב את המכונה. עובדים לפי הוראות ד"ר לרנאו, מגבת מחוטאת לכל פרה, ספל ביקורת. משהים הרכבת המכונה אחרי ההכנה.

מעברות: הכנה במים פושרים, מגבת אחת צמודה לכל עמדה, ספל ביקורת. כל חולב עובד בתחום קבוע: 2 עמדות מכל צד. יקום: הכנה לפי הוראות ד"ר לרנאו, ספל ביקורת.

רמת הכובש: הכנה במים פושרים, צליפים ראשונים על הרצפה, מגבת אחת לכל חולב במשך כל החליבה. משהים הרכבת המכונה אחרי ההכנה.

שאלה: האם הנך מסיר את הגביע מעל כל רבע ורבע כשנגמרת חליבתו?

נורדיה: גן שמואל; יקום: לא. חורשים: רמת הכובש: כן, אך בלי הגזמה. העוגן: רק לעתים רחוקות. מעברות: רק אצל פרות מועטות וקבועות.

שאלה: כמה זמן בממוצע הנך משאיר את המכונה על עטין הפרה? (חליבת נטו) רוב המשיבים: 3—4 דקות.

שאלה: בכמה יחידות הנך חולב?

נורדיה: חורשים: רמת הכובש: 3. העוגן: 6 — ע"י חולב אחד ועוזר. גן שמואל: 8 — ע"י חולב אחד ועוזר. מעברות: 2 לכל חולב. יקום: 2 ביום, 3—4 בלילה.

שאלה: האם הנך מחטא את הגביעים בין פרה לפרה ואיך?

נורדיה: כן, לפי הוראות ד"ר לרנאו: שטיפה בשוטף-הגביעים במי ברז; שריה במי כלור שמוחלפים אחר 15—18 פרות. חורשים: העוגן; מעברות: רמת הכובש: לא, רק שטיפה בשוטף-הגביעים. גן שמואל; יקום: כן, לפי הוראות ד"ר לרנאו.

פרק ב': "מכונת החליבה"

שאלה: באיזה דגם מכונה הנך משתמש?

נורדיה: מעברות; יקום: אלפא לאוואל; קומבין דגם חדש (בלי ברז חלב). חורשים: העוגן; גן שמואל; רמת הכובש: כנ"ל, דגם ישן (עם ברז חלב).

שאלה: איך הנך שומר על תקינות מיכית של המכונה?

נורדיה: בדיקת שמן יומית, החלפת שמן חדשית.

חורשים: בדיקת שמן יומית. העוגן: בדיקת שמן יומית, החלפה כל חדשיים. ניקוי מגניטים חדשי.

גן שמואל: בדיקת שמן יומית, ניקוי מגניטים חדשי.

מעברות: בדיקת שמן יומית, הוספת שמן לפי הצורך, לעתים אפילו במשך החליבה, ניקוי מגניטים לעתים רחוקות, ניקוי מפעמים חדשי.

יקום: בדיקת שמן יומית, החלפה חדשית. ניקוי מפעמים שבועי, ניקוי מגניטים לפי הצורך. רמת הכובש: בדיקת שמן יומית, החלפה חדשית, ניקוי מפעמים, מגניטים ומוסות לפי הצורך.

שאלה: מהי תכיפות ניקוי מערכת הוואי קום (צינורות הוואקום)? תאר את התהליך! נורדיה: שבועית. נתר מאכל 6% בתמיסה חמה, אח"כ מים חמים ומים קרים. חורשים: כנ"ל; אחרי כל חליבה שטיפה במי ברז.

גן שמואל; יקום: מריק את הצנצנות, שוטף אותן ואת הקו בתמיסת כלור דרך הגביעים.

שאלה: מתי הנך מחליף את בטנות הגביעים ואיך הנך מטפל בהן?

נורדיה: החלפה שבועית של כל חלקי הגומי. מחממים את כל חלקי הגומי בתמיסת אבנול עד 90° במשך 12–24 שעות; אח"כ משרים את כל החלקים בנתר מאכל במשך 5–6 ימים. 3 מעריכות: אחת בשימוש, שניה בטיפול, שלישית במנוחה.

חורשים: החלפת בטנות שבועית. 2 מערכות: אחת בשימוש, השניה מושרית בנתר מאכל.

העוגן: 4 מערכות בטנות: אחת בעבודה, שניה בנתר מאכל, שתי מערכות במנוחה. החליפה שבועית.

גן שמואל: 3 מערכות. החלפה שבועית, מרחיחים את הבטנות בתמיסת נתר מאכל. מעברות: 3 מערכות בטנות. החלפה שבועית. משרים בנתר מאכל במשך שבוע, אח"כ כ- $\frac{1}{4}$ שעה בתמיסת חומצה זרחנית 1%.

יקום: 4 מערכות לכל חלקי הגומי. טיפול כמו בנורדיה.

רמת הכובש: 3 מערכות. החלפה כל 10 ימים. שמירה בנתר מאכל ואח"כ מנוחה.

שאלה: מהי מידת הבלאי של הבטנות?

נורדיה: בלאי רב.

כל יתר המשקים: בלאי מועט.

חי הברון: לשמצויות במשך 2 מערכות בהחלפות שבועיות בטיפול נכון, מחזיקות 2 מערכות אלה כשנה. לפי הוראות בית-החרושת, אין להרבות בשימוש בחומצות!

פרק ג': "הפרה"

שאלה: האם, לפי דעתך, יש הבדלים בין פרה לפרה ברגישות לדלקות העטין? כל המשתתפים: כן.

שאלה: באיזו מידה הנך מיחס את הרגישות לתורשה, איזה גורמים אחרים אתה יכול לציין?

נורדיה; חורשים; העוגן; גן שמואל: הרגישות

העוגן: שבועית; נתר מאכל.

גן שמואל: כנ"ל; מקפידים על שטיפת קטע הקו של המשחרר.

מעברות: שבועית; 2 דליי תמיסת נתר מאכל 2%, מקפידים על קטע הקו ליד המשחרר, אח"כ מים חמים וקרים.

יקום: שבועית, נתר מאכל.

רמת הכובש: כנ"ל.

שאלה: איך נעשה הניקוי היומיומי של מערכת החלב (צינור החלב) ובאיזה חומר הנך משתמש? כל כמה זמן הנך מנקה באופן יסודי (פירוק מערכת החלב)?

נורדיה: ניקוי בסטירופוס — תמיסה חמה — אחרי כל חליבה. מערכות החליבה (קומץ, גביר עים וצינורות גומי) נשמרות בתמיסת נתר מאכל בין החליבות. החלפת צינורות הגומי כל שבוע. חורשים: אחרי חליבת בוקר: שטיפה בק.מ.ס.; אחרי יתר החליבות: שטיפה במי ברז ואח"כ בתמיסת כלור.

העוגן: אחרי כל חליבה — סטירופוס; פירוק שבועי והחלפת צינורות גומי שבועית.

גן שמואל: אחרי חליבת בוקר — סטירופוס; אחרי יתר החליבות שטיפה במי ברז ואח"כ בכלור. מערכות החליבה נשמרות בנתר מאכל בין החליבות. ניקוי צינורות החלב שבועי בחומצה זרחנית 1%.

מעברות: אחרי חליבת בוקר: ק.מ.ס., אח"כ מים ותמיסת כלור. אחרי יתר החליבות: שטיפה במי ברז ואח"כ בכלור. שטיפה שבועית בתמיסת חומצה זרחנית 1%, פירוק וניקוי שבועי של צינורות הגומי.

יקום: כמו בגן שמואל.

רמת הכובש: אחרי חליבת בוקר: סטירופוס.

אחר יתר החליבות: במי ברז.

שאלה: איזה פעולות הנך מבצע לפני כל חליבה?

נורדיה; חורשים; העוגן; מעברות; רמת הכובש: מוציא את תמיסת הסטירופוס מהצנצנות, שוטף אותן במי ברז ומעביר את המים דרך קו החלב.

שות אינה רק תורשתית; קובע מבנה העטין מעברות: קיימת תורשתיות, גם מצד האב, אך הרבה תלוי בטיב החליבה. יקום: קיימת תורשתיות. המת הכובש: אינו ידע.

שאלה: האם הנך סבור שקיים קשר בין רגישות למחלות העטין לבין אופי (מזג) הפרה?

נורדיה: לא.

חורשים: גן שמואל: אינו ידע. העוגן: עצבנות הפרה מהווה גורם לרגישות, כן עצבנות החולב. מעברות: יקום; רמת הכובש: פרות עצבניות רגישות יותר.

שאלה: האם הנך סבור שקיים קשר בין מהירות ההיחלבות לבין רגישות הפרה למחלות העטין?

נורדיה: העוגן: פרות מהירות החליבה רגישות יותר.

חורשים: איננו סבור שקיים קשר.

גן שמואל: אינו סבור שפרות מהירות רגישות יותר. בין 40 הפרות שהוצאו מהעדר בגלל מחלות עטין, היו יותר פרות קשות החליבה מאשר קלות.

מעברות: פרות מהירות רגישות יותר מהר גילת, אך גם הפרות הקשות מאוד, בעלות רבעים בלתי שווים, הנן רגישות.

יקום: מתקשה לענות; הכל תלוי בטיב החליבה.

רמת הכובש: גם מהירות ביותר וגם האטיות ביותר הן הרגישות.

שאלה: האם הנך מפריד את הפרות הננוקות במחלות עטין מכלל הפרות בזמן החליבה, ואם הן נחלבות לחוד?

נורדיה: אינו מפריד, אך חולב את הפרות החולות (באופן קליני) בקומץ ובגביעים מיוחדים המוחזקים במכון.

חורשים: העוגן: גן שמואל; מעברות: יקום: אינם מפרידים.

רמת הכובש: משתדלים לחלוב פרות חולות עטין (באופן קליני) בסוף החליבה.

שאלה: האם עדרך נבדק באופן קבוע למחלות עטין? האם נבדק בנפרד החלב כשמופיעים סימני דלקת אצל פרה?

נורדיה: חורשים: גן שמואל: יקום: בדיקות קבועות של כל העדר; כל מקרה נבדק. העוגן: רמת הכובש: אין בדיקות. מעברות: אין בדיקות קבועות, רק במקרים בודדים לפי הוראות הרופא.

שאלה: באיזו מידה הנך מפקיד את הטיפול בדלקות עטין בידי הרופא ומה אתה מבצע בעצמך?

נורדיה: פרט למקרי קולי, הטיפול נעשה על-ידינו.

חורשים: הטיפול על-ידינו. משתדלים למעט בחומרים אנטיביוטיים.

גן שמואל: הטיפול אחרי הבדיקות נעשה ע"י הרופא. במקרים קליניים — על-ידינו, כל עוד אין חום גבוה לפרה.

העוגן: מעברות: יקום; רמת הכובש: הטיי פול על-ידינו, רק במקרים קשים מטפל הרופא.

שאלה: מה הנך עושה כאשר החלב בצלופים הראשונים מראה סימנים קלים בלתי-נורמאליים?

נורדיה: בודקים חום ומטפלים בהתאם לכך. חולבים את הרבע ביד.

חורשים: חולבים כרגיל.

העוגן: חולבים את הרבע במכונה וגומרים ביד. אם גם בסוף החליבה עוד מופיעים סימנים בלתי-נורמאליים בחלב, מטפלים ברבע בחומרים אנטיביוטיים.

גן שמואל: גומרים ביד ומטפלים ברבע.

מעברות: חולבים את הרבע ביד ולא במכונה. יקום: גומרים ביד, בודקים שוב בין חליבה לחליבה ובשעת החליבה הבאה, ולפי הצורך מטפלים ברבע אחרי החליבה.

רמת הכובש: במקרים כרוניים חולבים כרגיל, במקרים אחרים חולבים ביד.

השאלות ("הפרה") צריך היה להרכיב את הצוות מרופאים ווטרינאריים ולא מבוקרים בלבד. אין נוסחה אחידה לטיפול במחלות עטין, והבוקר אינו יכול לקבוע את סוג הטיפול הדרוש. טיפול זה חייב להיעשות ע"י רופא. דרושות בדיקות שיטתיות. יש צורך לעבד תכנית מוסכמת עם כל הגורמים (הרופאים, הבוקרים, משרד החק" לאות, מינהל ההדרכה, ההתאחדות ועוד) למל-חמה במחלות העטין.

אוראל לוי, משרד החקלאות: מצטער על כך שרק 2 רופאים נוכחים בכנס חשוב זה. הוא קובל על חוסר האחידות בטיפול בציד ובשיטות העבודה, וכן על ריבוי הטיפולים בעטינים המבר צעים ע"י עובדי הרפת עצמם ולא ע"י הרופאים. יוחנן האוזמן, ה.מ.ב.: הכרחי להגיע לשיטות סטאנדארטיות בטיפול בעטינים, בחליבה ובהחד זקת הציד. החליבה מתחילה עם גירוש הפרות לחצר המתנה. אחידות החליבה היא גורם רא-שוני במניעת דלקות.

חי הברון, ה.מ.ב.: ערך הכנס הוא בכך שגם הבוקרים וגם הרופאים, המדריכים ואחרים לומר דים על הנעשה בעדרים במציאות. "שולחן עגול" נבדל מהרצאה, בה מוסר המרצה חומר בדוק. תשובות רבות שנשמעו מראות על ליקויים רציניים שעליהם נעמוד ברשימה מיוחדת.

מרדכי יוספזון מצטער על כך שלמרות ההזמנה שנשלחה לכל הרופאים באיזור, רופאי "החקלאית" ורופאי השירותים הוטרינאריים, השתתפו רק שני רופאים. ההשתתפות הרבה בכנס מראה על החשיבות שהבוקרים באיזור מייחסים לשאלות מחלות העטין. הוא מביע תקווה שכל הגורמים אשר ביכולתם לעזור לבי-עור הנגע, יתנו את ידם לפעולה משותפת.

רוכז והובא לדפוס ע"י

הוועדה האיזורית של ה.מ.ב.

עמק-חפר והשרון.

שאלה: מה הנך עושה במקרה של דלקת חריפה והתקשות העטין?

נורדיה; העוגן; יקום: אחרי בדיקת חום גותן טיפול אנטיביוטי. חורשים; גן-שמואל; מעברות; רמת-הכובש; קוראים לרופא.

שאלה: איך הנך משתמש בחלב, "אנטי-ביוטי"?

נורדיה; חורשים; לגידול. העוגן: החלב מהחליבה הראשונה אחרי טי-פול — נשפך. החלב מחליבות מאוחרות יותר — לשימוש בבית. גן שמואל; מעברות; יקום: חליבה ראשונה שופכים, אח"כ לגידול. רמת הכובש: כל החלב האנטיביוטי — לגי-דול מבוגר יותר.

שאלה: האם קיימת עונתיות בהתפר-צויות דלקות עטין בעדרך?

נורדיה; גן-שמואל; מעברות: כן — באביב. חורשים: כן — בחורף. העוגן: לא. יקום; רמת-הכובש: כן — בחורף, בגלל חוסר ריפוד.

עם גמר השאלות והתשובות התפתחה שיחה: ד"ר זקס, כפר ויתקין: מציין את חשיבות כנסים מסוג יום עיון זה, אשר מועיל הן לבוק-רים והן לרופאים. שלושה גורמים לדלקות עטין: האדם, המכונה ותנאי החזקת העדר. יש להגביר את בקורת הציד ע"י המדריכים, אך אין זה מספיק לשפר גורם אחד בלבד. לאבחנת סוג המתלה דרושה בדיקה באקטריולוגית. בלי בדיקה זו אי-אפשר לקבוע את הטיפול הדרוש. ד"ר דניאלי, "החקלאית": בפרק השלישי של

● כשהנך ניגש לחלוב את הפרה, רצוי שתזכור שבבדיקת העטין נצטבר ונאגר רק מלוא ספל קטן של חלב; עיקרו של החלב מצוי ב"כיסונים" הזעיריים של העטין והוא זקוק לתהליך של הפרשה. נהג יפה בפרתך ואז חורמון "ההורדה" יגוף דגל ירוק לזרם החלב; אם תתנהג איתה כנסות, יישאר החלב במחבואיו.